

saaledes med Hensyn til § 1, at naar der i denne Paragraf var indført denne Bestemmelse for de fæstepligtige Selvejer-gaarde, der var bortsolgte fra et Gods efter den 1. Januar 1916, at naar Salget var sket til en anden end Brugeren, havde dette den Betydning, foruden Indbetalingen i Statskassen af de 10 pCt. af Købesummen for Jorden, at man ikke paa en eller anden Maade skulde omgaa Loven. Men det skal jeg senere omtale lidt nærmere. Men med Hensyn til det andet Punkt under § 1, der angaar Husene, maa jeg sige, at jeg tror, den højtærede Landbrugsminister der har misforstaaet mig lidt. Thi det, der skete med disse Huse ved Loven af 1902, var faktisk, at alle de Huse, der siden 1850 havde været bortfæstede, ikke maatte nedlægges som Huse, men der var ikke noget til Hinder for, at de kunde gaa over til at blive Lejehuse og Tjenestehuse, og jeg mener, at alle de Huse, som faktisk ikke kan nedlægges, burde have været tagne med under dette Lovforslag. Men her siger Ministeren: „for saa vidt de ikke er givne i Brug som Tjenestehuse“. Men det er altsaa alle disse Huse, der omfattes af Loven af 1902, og der er ingen Grund til at sige, at de ikke alle skal tages med, eller man kunde tænke sig den Udvej, at Godsejeren gav Anvisning paa andre Huse af samme Slags, at han altsaa bibeholdt de Huse som Tjenestehuse, der muligvis maatte ligge bedre for ham.

I denne Forbindelse vil jeg sige til det ærede Medlem fra Fredensborg, at han har Uret, naar han siger, at det ikke kan lade sig gøre, at disse Huse bliver taget med, fordi de ikke er undergivne Fæstetvang, thi som det ærede Medlem fra Svendborg (Wenzel Neergaard) og Ministeren oplyste, tog det ærede Medlem fra Fredensborg her fejl. Jeg vil yderligere sige, at jeg paa pegede noget andet, idet jeg henstillede, om man ikke kunde tage de Huse med, der paa det nuværende Tidspunkt er bortfæstede. Det er, saa vidt jeg forstaaer, det Krav, Fæsterne stiller, at man foruden de Huse, som omfattes af Loven af 1902, skulde tage de Huse med, som i Øjeblikket er bortfæstede. Det synes jeg ingen Skade kunde gøre for nogen, at man tog disse Huse med, og man kunde med lige saa stor Ret, mener jeg, tage dem med, som man kan tage de Huse med, der omtales i Loven af 1902. At Husene har en anden Stilling end de Gaarde, der er undergivne Fæstetvang, synes jeg for øvrigt, det ærede Medlem fra Fredensborg maatte

blive klar over ved at gennemlæse Lovforslaget, idet han der ser, at Ministeren ingenlunde tænker paa at tage 10 pCt. af deres Værdi og indbetale det i Statskassen, nej, han holder sig til Gaarde, hvor der er Fæstetvang. Dermed er i Virkeligheden tilkendegivet den største Forskel paa de Steder her i Landet, der er undergivne Fæstetvang, og dem, der ikke er det.

Med Hensyn til de 10 pCt.s Indbetaling har jeg altsaa i min første Tale sagt, at jeg og mit Parti vilde anse det for heldigt, om man gav et Par Aars eller 3 Aars Respit — det kommer ikke saa nøje an paa, om det bliver 3 eller 2 Aar —, i hvilken Tid Salget kunde fremmes ad Frivillighedens Vej. Jeg er blevet yderligere bestyrket i, at det er den rette Vej at gaa, ved at høre Ministeren. Han sagde, at denne Indbetaling er en ny Tanke, og den kan ikke begrundes anderledes, end Berthelsen og Emil Rasmussen har begrundet den i Betænkningen. Ja, det er nu godt nok, men gennem hele den historiske Udvikling har det været saaledes, at naar Procenten har været højere, har det været ud fra den Betragtning, at det var Fæsteren, som skulde have denne Fordel, og derfor har Ministeren tænkt: Det gaar ikke at bestemme, at en Trediedel eller en Fjerdedel skal indbetales i Statskassen; jeg maa nøjes med at tage en Tiendedel, thi jeg har vendt Bøtten. I Forvejen gav vi Godsejeren hver 10de Gaard for at sælge; nu tvinger vi ham til at sælge og siger til ham, at nu tager vi 10 pCt. af Jordens Værdi. Det er en meget stor Forandring, der her foregaar i Udviklingen, og derfor mente jeg, idet jeg i øvrigt anerkender Samfundets Ret til Fæstetvangens Værdi, at naar man nu ikke en Gang har 2 pCt. tilbage af samtlige Fæstere her i Landet, skulde man aabne baade Ejere og Fæstere en Lejlighed til at prøve den frivillige Handel, eller hvad man vil kalde det, et Par Aar; derved stiller man dem paa lige Vilkaar med de Fæstere, for hvis Vedkommende Afløsning har fundet Sted. Det er nemlig ingenlunde Fæsternes Skyld, naar Afløsning ikke er sket; det ligger i høj Grad i, at Ejerne ikke vil af med de Fæstegaarde, som er tilbage, og det synes jeg, at Fæsterne ikke skal lide under.

Man kunde passende sætte den Bestemmelse ind, at kun under Forudsætning af, at Ejeren sælger til den nuværende Fæster eller hans Arvinger, kan han slippe for at indbetale disse 10 pCt. i Statskassen. Jeg tænker mig selvfølgelig ikke, at han skulde slippe derfor, hvis han sælger